

«UNA EXPOSICIÓ DE MIRAR»

Enric Farrés Duran

Planta 1

«PEDRA, PAPER, DISSENY»

Lo Siento Studio

Centre de Documentació i espai miniPanera

Planta 1

17.6.2017–15.10.2017

Dossier de premsa

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

centre d'art la panera

Ajuntament de Lleida

El Centre d'Art la Panera obre el seu nou programa expositiu el pròxim dissabte 17 de juny, a les 12 h, amb la presència de l'artista Enric Farrés Duran; el dissenyador de Lo Siento Studio, Gerard Miró; la regidora de Cultura de l'Ajuntament de Lleida, Montserrat Parra; el director dels Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat, Josep Borrell; el director del Museu Morera de Lleida, Jesús Navarro, i la directora del Centre d'Art la Panera i comissària de l'exposició «Una exposició de mirar», Cèlia del Diego.

L'atenció als mitjans es farà a les 11.30 h.

A les 12.30 h tindrà lloc el concert de la banda de surf instrumental 13th Magic Skull interpretant la documentació del centre.

Es podran veure les exposicions:

«UNA EXPOSICIÓ DE MIRAR», Enric Farrés Duran

«PEDRA, PAPER, DISSENY», Lo Siento Studio

Planta 1

«UNA EXPOSICIÓ DE MIRAR»

Enric Farrés Duran

17.6.2017–15.10.2017

El Centre d'Art la Panera presenta el projecte «Una exposició de mirar», d'Enric Farrés Duran, a cura de Cèlia del Diego.

Mostrar a qui mostra. Mirar a qui mira

Una exposició de Josep Pla, Richard Meier, Leandre Cristòfol, Lina Bo Bardi i Alexander Calder. Una exposició d'Enric Farrés Duran

«La memòria és envaïda constantment per la imaginació i el somni i, ja que existeix la temptació de creure en la realitat d'allò imaginari, acabem fent una veritat de la nostra mentida. Aquest fet, d'altra banda, no té sinó una importància relativa, ja que tan vital i personal és l'una com l'altra.» Amb el dit encara assenyalant aquest paràgraf, en l'inici de les memòries de Luis Buñuel, i mentre me'n recomana efusivament la lectura, penso que Enric Farrés Duran m'està volent transmetre una clau d'interpretació també del projecte del qual parlarem tot seguit, al seu estudi de Sant Cugat del Vallès. Una mena de missatge encriptat, com els que s'oculten capa rere capa en les seves propostes. Aquesta mateixa sensació em travessa quan, en una segona trobada, l'Enric em passeja entre les sales i els passadissos laberíntics de l'Escola Massana, on va estudiar i on actualment exerceix de professor, sense dissimular certa nostàlgia per la seu d'un centre que està a punt de mudar de pell. I enmig d'aquella caminada improvisada em proposa un altre itinerari, aquesta vegada una acció planificada que acompanyarà la mostra i que ens permetrà conèixer la seva relació amb Palafrugell, allà on tot sorgeix i allà on la relació amb Josep Pla, rebesoncle de Farrés Duran, es fa més i més estreta, des del pati de la seva escola, on realitzà el controvertit mural *De begades penso en Palafrugell*, fins a la barca de fusta amb la qual dugué a terme *El viatge frustrat*, remolcat pel col·leccionista Josep Inglada, de Cal Cego.

Enric Farrés Duran té ja un vast nombre de projectes a les espatlles, molts dels quals es poden consultar al Centre de Documentació, on s'obre la visita (o potser es tanca). En qualsevol cas, és un dels espais clau per endinsar-se en l'univers de l'artista. En aquest, tots els llibres han estat girats del revés, en una acció que els unifica, alhora que en dificulta la identificació de títols, i adreça l'atenció del visitant a la selecció de publicacions i la documentació videogràfica que acompanyen els projectes més destacats de l'artista. Entre les pàgines de les múltiples publicacions som convidats a llegir els

textos que crítics i comissaris han escrit sobre el seu treball i que d'alguna manera contribueixen a definir la seva identitat artística.

Els llibres tombats inicien l'exploració del revers d'allò que ens és conegut, i que serà, de fet, un dels eixos que vertebrarà aquesta exposició, en la qual Enric Farrés Duran s'apropia de dispositius comunicatius i museístics associats a autors de renom i ens convida a mirar-los d'una altra manera, amb la finalitat última d'analitzar i qüestionar els mecanismes que atorguen valor al fet artístic.

El títol de la mostra —«Una exposició de mirar»— ret homenatge als títols amb què Hans-Peter Feldmann¹ anomena les seves propostes per confirmar el que podria semblar evident: que els espais expositius són espais d'autoritat que es regeixen per una sèrie de convencions que assenyalen que allò que s'hi exposa és art, i que la presentació de les obres perquè el públic les observi n'implica la legitimació com a tals.

Així, Enric Farrés Duran s'acull als codis de l'espai expositiu amb l'objectiu d'atorgar valor artístic a documents i objectes que aparentment no en tenien, com el missatge quotidià en el qual Josep Pla demana a en Pere, el seu germà, que doni 3.500 pessetes a l'Adi, la seva companya. Un original no catalogat d'un manuscrit inèdit no literari de l'escriptor que en aquest nou context es ressignifica gràcies al gest deliberat d'emmarcar-lo, exposar-lo i il·luminar-lo.

A la primera sala, la reproducció a escala del banc que Richard Meier va produir per al Museu d'Art Contemporani de Barcelona permet la contemplació d'una pintura sobre fusta de gran format amb clares reminiscències a l'expressionisme abstracte. En aquest espai, banc i tauler comparteixen protagonisme. L'un, mobiliari expositiu volgudament artistitzat per l'arquitecte en el gest d'alterar la ubicació habitual —o fins i tot raonable— de les potes, fins al punt que, per continuar garantint-ne l'estabilitat —i per tant, també

---

¹ Hans-Peter Feldmann segueix la tradició conceptual i posa títols merament descriptius a les seves mostres, com per exemple «Una exposició d'art», així com a les seves publicacions, com ara *Another Book* («Un altre llibre») o *272 pages*, amb l'objectiu final de reivindicar el valor artístic de tot el material que aquests apleguen (objectes trobats, fotografies, etc.).

la utilitat—, va haver d'incrementar-ne substancialment el pes. L'altre, una de les cinc pintures que es poden contemplar en l'exposició. En aquestes, l'execució espontània i l'expressió lliure prenen forma en intenses composicions, en les quals conviuen el traç, l'empastament, les taques, el degoteig i el collage.

Quan, més endavant, altres pintures de la sèrie són exposades davant de cavallets degotats de pintura, o quan aquests cavallets cobren utilitat i esdevenen taules vitrina, és quan sorgeixen tots els dubtes sobre què és allò que observem, i per què es presenta en aquest context de la manera que s'està fent. I és llavors quan hem de recordar el títol del conjunt —«Una exposició de mirar»— amb el qual Enric Farrés Duran segueix els passos de John Berger i provoca una revisió de l'enfocament tradicional de l'art per explorar fins a quin punt les maneres de mirar afecten com interpretem les coses.

A la següent sala, aquestes vitrines presenten una compilació de fragments de diari sense un ordre aparent. Es tracta de retalls seleccionats de l'arxiu de Leandre Cristòfol, que custodia el ja centenari Museu d'Art Jaume Morera, d'entre aquells articles de premsa que anunciaven o feien crítica de les mostres i els treballs de l'escultor i que ell curiosament col·leccionava i classificava. Retalls que Enric Farrés Duran aïlla dels àlbums vellutats que els contenien i els presenta intencionadament, ensenyant-ne la informació que es troba a l'altra banda, en una acció que, a més de donar testimoni, de manera parcial, del context històric i social de Cristòfol, encobreix i gairebé impossibilita la lectura d'aquells escrits que han contribuït a construir el valor de l'escultor lleidatà, i que només podrem llegir si ens ajupim i posem el cap sota la taula vidrada.

Seguint el curs de la mostra, els vidres de les vitrines que albergaven els articles fan ara un gir significat per passar de la posició horitzontal a la vertical i acomodar-se dins un altre dispositiu museogràfic d'autor, el que Lina Bo Bardi va projectar per al Museu de São Paulo l'any 1968 i que té la particularitat de fer visible la part del darrere de l'obra que s'hi penja. D'aquesta manera, Bo Bardi cercava exposar l'objecte amb tota la seva tridimensionalitat i, alhora, revelar-ne les vicissituds que hi han deixat petja a través de les etiquetes de registre, des de la fitxa tècnica que el descriu fins a les seves itineràncies i

restauracions, així com la identificació dels diversos actors que l'han intervingut al llarg del temps. En definitiva, convertia la imatge pictòrica en un objecte per a la història. Enric Farrés Duran reproduceix diverses versions del dispositiu original i les presenta com un conjunt escultòric descarregat de tota funcionalitat. Si amb la presentació de la cara oculta dels textos crítics de Leandre Cristòfol feia un gest iconoclasta que tenia la pretensió de desdibuixar la construcció del reconeixement artístic, ara cerca carregar de valor mobiliari d'autor, com el banc de Meier o les construccions de Bo Bardi, que a priori no eren més que simples suports museogràfics.

Només el darrer dels dispositius de l'arquitecta acomplirà el seu objectiu primigeni. El vidre d'aquest dispositiu permet identificar la part posterior d'un Alexander Calder que, envoltar-lo, descobrim inexistent. Es tracta únicament del marc i el plafó posterior que en un altre moment havien emmarcat un treball d'en Calder, però que actualment es troben buits. I mentre contemplem el dors del quadre, potser ens trobem també al revers de l'exposició en la qual Enric Farrés Duran ens ha convidat a mirar d'altres maneres. La paret final de la mostra és l'últim dels dispositius expositius afectats per l'artista; aquella paret que segons Georges Perec dona sentit a l'existència dels quadres que s'hi pengen. A la mostra, la paret esventrada deixa al descobert la part del darrere del primer dels taulers pintats que se'ns presentaven, de la mateixa manera que el vidre de Bo Bardi ho fa amb el Calder que hi ha tot just al davant.

Camuflats rere el mur, i rere el mateix objecte pictòric, som incitats a adoptar l'actitud del voyeur i acostar l'ull al forat per espiar aquelles persones que contemplem l'obra, com nosaltres hem fet a l'inici del recorregut. Mentre que en el film *Psicosi*, de Hitchcock, el personatge que interpreta Anthony Perkins despenja un quadre per espiar a través d'un forat a la paret les dones que es dutxen a l'altre costat, en l'exposició el quadre esdevé el nostre còmplice actiu, aquell que reclama atenció des de l'altra banda. El mateix que ha estat també el traïdor a qui fa tot just una estona hem admirat, desconixedors de la trampa² que ens parava; una trampa que tot ho canvia, perquè la nostra capacitat

---

² Pintures tramposes, d'altra banda, que no han estat concebudes i executades per l'artista com podia semblar a primer cop d'ull, sinó que són algunes de les taules de la Facultat de Belles Arts de la Universitat

d'apropiació a través de la mirada es veu alterada quan descobrim una altra mirada que ens mira. És en aquest acte reflexiu de veure'ns mirats, diu Jean-Paul Sartre, quan ens adonem que hi ha alguna cosa que no es deixa reduir a ser un mer objecte observat, sinó que obre la possibilitat d'un espai d'intercanvi. En «Una exposició de mirar», el cicle es tanca gràcies al fet que la pròpia mirada es converteix també en una mirada aliena per a l'altre. Una mirada que mira a qui mira, amb la sospita irresoluble d'haver estat també espiada. La mirada de l'altre com el revers de la nostra pròpia, de mirada.

Cèlia del Diego

LLISTA DE PECES

Manuscrit inèdit no literari, 2017

Document original escrit per Josep Pla
29,5 × 22 × 3 cm

Quadre per ser vist, 2017

Instal·lació
Mides variables

2 taules, 2017

Instal·lació
Mides variables

Jordi, 2017

Pintura
100 × 200 cm

Teresa, 2017

Pintura
200 × 200 cm

Excesiva pasión futbolística, 2017

---

de Barcelona sobre les quals els alumnes produeixen sengles projectes, i la seva composició atzarosa no és més que el resultat dels degotejos i les reserves que s'escapen dels papers i els llenços sobre els quals els alumnes treballen. En el context de l'espai expositiu, el gest d'Enric Farrés Duran de passar-les del pla horitzontal al vertical fa que les taules deixin de ser suports per a la creació per esdevenir creacions en si mateixes.

Instal·lació

Documentació de l'Arxiu Leandre Cristòfol, Museu d'Art Jaume Morera, Lleida

200 × 85 × 202 cm

Objecte ficció # Un display discapacitat, 2017

Instal·lació

Mides variables

Carlos, 2017

Pintura

100 × 200 cm

Peça prestada —Res és meu—, 2017

Escultura

100 × 264 × 100 cm

Biblioteca sin títulos, 2017

Instal·lació

Mides variables

Publicacions especials i llibres d'artista, 2009–2017

ENRIC FARRÉS DURAN

(Palafrugell, Girona, 1983)

Enric Farrés Duran és un narrador d'històries, històries en les quals la realitat i la ficció s'acaben trobant i modificant. El seu treball s'articula a partir d'investigacions, coincidències i trobades fortuïtes, i de la possibilitat de realitzar connexions entre diferents llocs, objectes i circumstàncies. Farrés Duran crea narratives que revelen relacions amagades i inesperades, que, de vegades, impliquen temps i llocs diferents. El relat —narrat i escrit— té un paper essencial en aquests processos, i les informacions que hi aporta són essencials per a poder apropar-nos al procés i a les connexions que estableix. Els seus projectes es formalitzen en instal·lacions, recorreguts comentats, visites guiades, llibres i vídeos.

De la mateixa manera que l'escriptor Enrique Vila-Matas no escriu, sinó que reescriu, Farrés Duran combina i barreja les estratègies tècniques i conceptuals mentre juga amb tot el bagatge cultural que té al darrere. La referència a Vila-Matas no és casual, ja que l'artista pren el seu llibre *París no se acaba nunca* i, literalment, en fa una clonació formal com a punt de partida d'una sèrie de projectes en què ens convida a un recorregut autobiogràfic, en el qual la veritat i la falsedat, allò versemblant i l'improbable, s'acaben confonent.

En col·laboració amb Joana Llauredó, Farrés ha elaborat projectes per al Museu Nacional d'Art de Catalunya i el Museu Frederic Marès, que, per mitjà de recorreguts guiats, exploren aspectes relacionats amb l'acte de col·leccionar, arxivar, o com s'escriu la historiografia i els diferents nivells de mediació en relació amb les obres exposades.³

ACTIVITATS ENTORN D'«UNA EXPOSICIÓ DE MIRAR»

Acció a l'autobús

Acció a càrrec de les alumnes de belles arts Paula Gibert Roset, Mireia Pons Fort, Mireia Oltra Pujol i Olenka Macassi Quiñones

Dissabte 17 de juny

Autobús Barcelona–Lleida–Barcelona

Hora de sortida des de Barcelona: 9 h

Lloc de sortida: av. Reina Maria Cristina (Torres Venecianes); metro Plaça Espanya

Hora de sortida des de Lleida: 16.30 h

Places limitades. Cal fer-ne reserva i confirmació.

---

³ Montse BADIA, «Enric Farrés Duran» [en línia]. Tarragona: Cal Cego. Disponible a: <http://calcego.com/ca/artistas-y-obras-ca/enric-farres-duran/> [Consulta: 15 de juny de 2017]

Concert de la banda de surf instrumental 13th Magic Skull interpretant la documentació del centre

Dissabte 17 de juny, a les 12.30 h

Planta 1

Centre de Documentació i espai miniPanera

«PEDRA, PAPER, DISSENY»

Lo Siento Studio

17.6.2017–15.10.2017

Exposició que mostra un recull de l'obra gràfica de l'estudi.

Després de començar la carrera de disseny industrial a l'Escola de Disseny Elisava (Barcelona), Borja Martínez es va traslladar a Londres el 1999 per estudiar disseny gràfic al London College of Printing (avui, London College of Communication).

Durant aquells quatre anys, va compaginar els estudis amb una feina a mitja jornada com a dissenyador a l'estudi Visioncorp; el 2004, torna a Barcelona per treballar a Gráfica (www.graficadesign.com) i, un any més tard, a Basedesign (www.basedesign.com), a mitja jornada.

El 2005, Borja Martínez funda en solitari l'estudi Lo Siento, des d'on comença a desenvolupar diversos projectes de disseny i direcció d'art per a clients com Sandro Desii (fabricant italià de pasta i gelats amb el qual l'estudi va ser reconegut amb dos premis Laus pel disseny del seu *packaging*), The Pinker Tones (grup de música electrònica), Txoco (gastronomia), Roca (sanitaris), El Bulli (gastronomia), Macaco (música), Easyled (empresa d'il·luminació), Triticum (premiat amb un Laus de plata el 2013), Acción Cultural Española

AC / E, DHUB Museu del Disseny, CaixaForum, Museu Picasso, Dauro, Blanca de los Pirineos (guardonat amb un Laus de plata el 2013) i Audi, entre molts d'altres.

El 2010, Lo Siento és guardonat pel FAD (Foment de les Arts Decoratives) amb el premi Gran Laus pel projecte «Empo» (clínica d'osteopatia per a la qual va desenvolupar una tipografia polièdrica artesanal única).

El 2014, Borja Martínez és nominat per formar part de l'assemblea FAD. Aquell mateix any l'estudi és guardonat amb sis premis Laus pels projectes Can Pizza, Can Cisa, Erik Rosdahl, Partida Creus, Comaxurros i Nomomoto en categories que van des de la identitat corporativa, el *packaging* o el *naming* fins a la direcció d'art en il·lustració.

Actualment l'estudi està treballant en projectes que van des d'un restaurant a París, una agència creativa a Bahrain, una campanya nadalenca per a la revista de la periodista Oprah Winfrey, una agència de *management* a Miami, o una peça física per al futbol base del FC Barcelona, entre d'altres.

L'octubre de 2016 entra a formar part de la prestigiosa AGI (Alliance Graphique Internationale).

Avui dia, Lo Siento reuneix un equip de sis professionals i continua treballant en projectes en els camps del disseny corporatiu, el *packaging*, la restauració o el disseny de webs i d'exposicions.

L'estudi està especialment interessat a abordar íntegrament els projectes d'identitat. El tret més característic del treball de Lo Siento és la seva aproximació física i material a les solucions gràfiques, fet que dona com a resultat un disseny en el qual allò gràfic i allò industrial conviuen, en una constant recerca d'aliances amb els processos artesanals.

www.losiento.net

ACTIVITATS ENTORN DE «PEDRA, PAPER, DISSENY»

Tunning tipogràfic

Taller d'artista a càrrec de l'estudi 131.gd

Dimarts 27 juny, d'11 a 14 h

De 5 a 8 anys

Inscripció i més informació: educaciolapanera@paeria.cat; tel.: 973 26 21 85

Tipo volum

Taller d'avis i nets a càrrec de l'estudi 131.gd

Dijous 29 de juny, d'11 a 12.30 h

De 5 a 8 anys

Inscripció i més informació: educaciolapanera@paeria.cat; tel.: 973 26 21 85

La tipografia. L'art, una petita experiència

Taller a càrrec de l'estudi 131.gd

Dissabte 16 de setembre, d'11.30 a 12.30 h

De 2 a 3 anys

Inscripció i més informació: educaciolapanera@paeria.cat; tel.: 973 26 21 85

Lletres de sal

Activitat familiar de caps de setmana

Dissabtes i diumenges, a les 12 h

De 4 a 10 anys

Inscripció y más información: educaciolapanera@paeria.cat; tel.: 973 26 21 85

CENTRE D'ART LA PANERA

Pl. de la Panera, 2

25002 Lleida

Tel.: (+34) 973 26 21 85

www.lapanera.cat

App la Panera

Per a més informació o imatges:

Comunicació i premsa: comunicaciolapanera@paeria.cat

Horaris:

De dimarts a divendres, de 10 a 14 h i de 17 a 20 h

Dissabtes, d'11 a 14 h i de 17 a 20 h

Diumenges i festius, d'11 a 14 h

Dilluns, tancat

Visites comentades:

Dissabtes, a les 12 i a les 18 h

Diumenges, a les 12 h

Reserva prèvia trucant al 973 26 21 85, o enviant un correu electrònic a

educaciolapanera@paeria.cat

Ho organitza:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

centre d'art la panera

LA PAERIA
Ajuntament de Lleida

Hi col·labora:

